

PROGRAM 2023

VERDENSARVFORUM

Bryggen i Bergen 3. – 5. mai

BERGEN
KOMMUNE

NORGES
Verdensarv

Bryggens Venner

BERGEN

Det Hanseatiske
Museum
og Schøtstuene

UNIVERSITETET
I BERGEN

Bryggen Private
Gårdeierforening

Bryggens
Museum

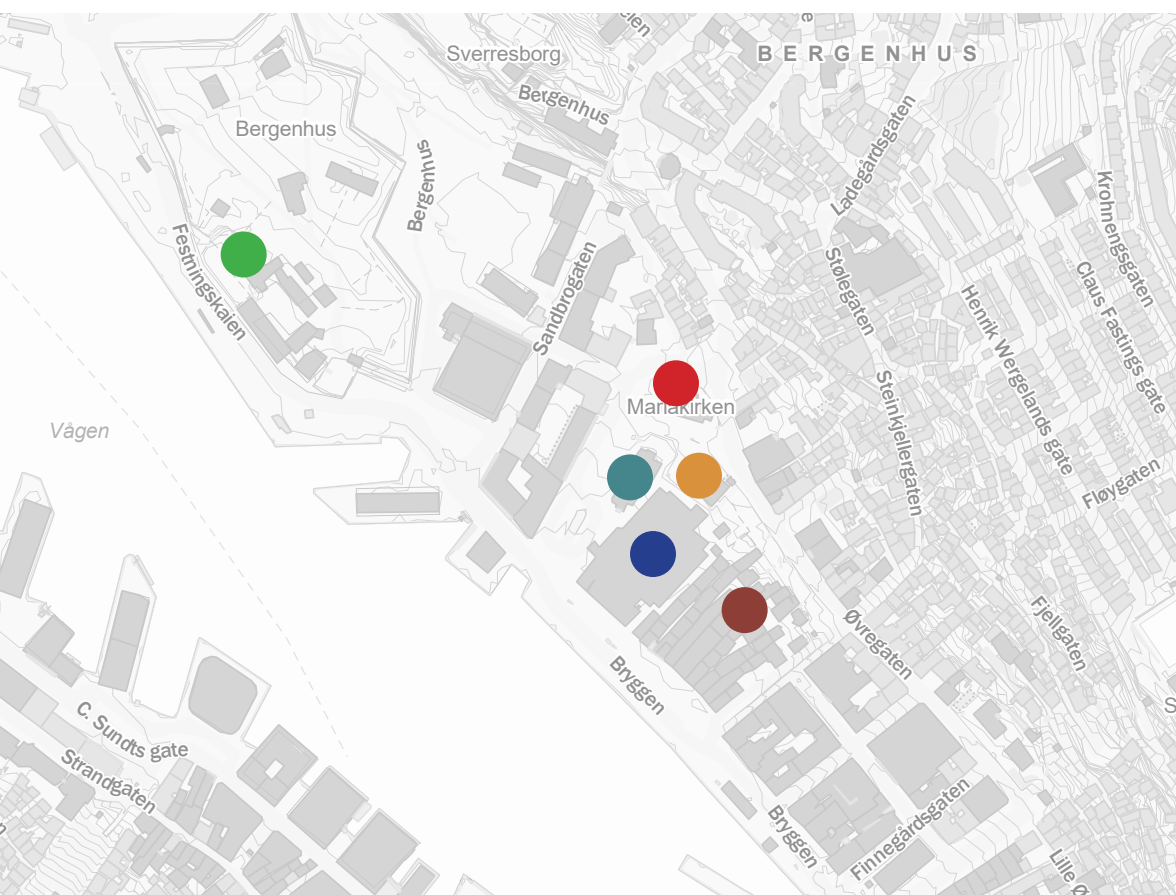
Bryggens Museum

Velkommen til Verdensarvforum 2023!

Tema for årets konferanse er «Verdier og verdensarv» og vi spør: Hvilke verdier er vi satt til å forvalte, hvordan har de blitt skapt, og hvordan kan vi best bringe verdiene videre til nye generasjoner? Hva skjer når forvaltningen av verdensarv kommer i konflikt med andre interesser, som for eksempel næringsutvikling eller utvikling av infrastruktur. Denne våren har det vært en engasjert debatt på mange av de norske verdensarvstedene om behovet for verdiskaping og hvilke utfordringer og rammer som følger med verdensarvstatusen. Vi ser frem til å sette dette på dagsorden på årets Verdensarvforum, hvor vi også spør: Kan verdensarvstedene være fyrtårn og vise vei til en mer bærekraftig lokal samfunnsutvikling og nye former for verdiskaping?

Verdensarvforum arrangeres av Norges Verdensarv og er landets viktigste møteplass for alle som jobber med verdensarv. I år ser vi også frem til å bli bedre kjent med andre deler av UNESCO-familien. Verdensarvfamilien er stor og mangfoldig og i arbeidet med årets Verdensarvforum har vi fått hjelp fra mange. Vi vil rette en stor takk til alle våre gode faglige samarbeidspartnere og støttespillere på Bryggen i Bergen, Bergen kommune, Vestland fylkeskommune, Riksantikvaren, Miljødirektoratet og Den norske UNESCO-kommisjonen med flere. Nå gleder vi oss til å oppleve den fantastiske verdensarven på Bryggen i Bergen og møte nye og gamle kolleger! Vel møtt!

Liv Astrid Sverdrup
direktør Norges Verdensarv

- Radisson Blu Royal Hotel
- Mariakirken
- Håkonshallen

Workshop torsdag 4. mai

- 1 Hva er et verdensarvsenter?
Sted: Schostuene
- 2 Verdiskaping og verdensarv
Sted: Bryggens Museum
- 3 Immateriell kulturarv – Restaure-
ringsarbeid og håndverkstradisjon
Sted: Pütterstuen
- 4 Verdensarvforvaltningen
som fyrtårn
Sted: Bryggens Museum
- 5 Politisk Forum – en workshop for
politikere på nasjonalt, regionalt og
lokalt nivå
Sted: Radisson Blu Royal Hotel

Veiviser: Figurene fungerte som veivisere for folk som ikke var kjent på Bryggen. Bumannen forestiller en bonde eller bygningsstril fra Osterøy.

Mat og drikke

Pause

Workshop

Onsdag 3. mai

10:00-
11:30

Opplev verdensarven til fots!

Byvandring i grupper med utgangspunkt i Bryggen. Oppmøte utenfor Radisson Blu Royal Hotel

10:30

Registrering på Radisson Blu Royal Hotel

11:30

Lunch Radisson Blu Royal Hotel

12:30

Velkommen til Verdensarvforum 2023

Styreleder Jan S. Dølor, Norges Verdensarv

Direktør Liv Astrid Sverdrup, Norges Verdensarv

12:45

Å arve verden. Om å forvalte verdier, spore verditråder og ulike måter å se verdier på

Ved professor Kristin Asdal, direktør på Senter for teknologi, innovasjon og kultur ved UiO

13:15

Åpningsforedrag

Ved Klima- og miljøminister Espen Barth Eide

13:30

Pause - 30 min

14:00

Politisk panelsamtale

Klima- og miljøminister Espen Barth Eide

Byråd for klima, miljø og byutvikling Ingrid Nergaard Fjeldstad, Bergen kommune

Ordfører på Røros og leder av Norges Verdensarvs Politiske Råd, Isak Veierud Busch

Utvalsleiar, hovudutval for kultur, idrett og inkludering Stian Jean Opedal Davies, Vestland fylkesting

Moderator Liv Astrid Sverdrup, direktør Norges Verdensarv.

14:30

Forvaltning av verdensarv:

Verdensarvverdiene - status og utfordringer

Ved verdensarvkordinatene

Hege Agathe Bakke-Alisøy, Bryggen i Bergen

Åslaug Hansegård, Urnes stavkirke

Erling Oppheim, Nærøysfjorden Verdsarvpark

Katrin Blomvik Bakken, Stiftinga Geirangerfjorden Verdsarv/Norsk Fjordsenter

Rita Johansen, Stiftelsen Vegaøyan Verdensarv

15:15

Pause - 15 min

Ta i et tak: De fleste bygningene på Bryggen har vindeark med vindehjul som viser at bygningene er tilpasset sjøhandel og lagringsbehov.

Løftekroker, tau og vindehjul fungerer som vareheis og vindehjulet er drevet med håndmakt. Vindehjulene er fortsatt i bruk.

Forvaltning av verdensarv fortsetter

*Juliana Strogan, Rjukan-Notodden Industriarv
Odd Sletten, Røros Bergstad og Circumferencen
Eirik Haug Røe, Bergkunsten i Alta
Geir Ivar Johansen, Struves Meridianbue*

16:10

Om utviklingstrekk som påvirker arbeidet med verdensarv og bevaring av den norske verdensarven

*Seksjonsleder Terje Qvam, Miljødirektoratet
Riksantikvar Hanna Geiran*

19:00

Velkomst og mingling

19:30

Festmiddag på Radisson Blu Royal Hotel

Med Vestland fylkeskommune som vertskap

Torsdag 4. mai

09:00

Opplev Bryggen i Bergen!

Fem parallelle workshops

Oppmøte utenfor Radisson Blu Royal Hotel

12:00

Lunch

13:30

Oppsummering fra workshops i plenum

Moderator: Ass. rådmann/Oppvekstansvarleg

Anders Sandvik, Vinje kommune

14:15

Hvordan skape mer samspill og verdiskapning i den større UNESCO-familien?

Ved leder av Den norske UNESCO-kommisjonen, Rebecca Borsch

14:40

Pause - 20 min

15:00

Naturen er vårt hjem. Filmskaperen Margreth Olin forteller om arbeidet med filmen «Fedrelandet». I samtale med Evind Eidslott.

1: Passasjen felles for Bellgården og Jakobsfjorden deler seg i to løp og gir plass til en tredje husrekke i midten: Midthuset

2: Bredsgården er den største og en av de mest intakte av de bevarte gårdene på Bryggen, med sammenhengende husrekker på begge sider av den brede passasjen.

16:00 Pause. Vi går til Håkonshallen

17:00 **Mottakelse i Håkonshallen**
Velkomsthilsen ved ordfører i Bergen, Linn Kristin Engø

18:00 Pause. Vi går til Mariakirken

18:30 **Konsert med Bergen Domkirkes Jentekor i Mariakirken**
Innledning om Mariakirken ved Knut Høiås, Bymuseet i Bergen

19:30 Felles middag på Bryggeloftet

Fredag 5. mai

08:30 **Årsmøte i Norges Verdensarv**
Tid for andre møter og nettverksbygging

10:00 **Verdensarven sett med nye øyne: Presentasjon av utstillingen «Vår verdensarv» og den nye satsingen «Verdensarvinger»**
Direktør Liv Astrid Sverdrup, Norges Verdensarv
Prosjektleder Martin Trulssønn Johannessen, Norges Verdensarv

10:15 **Bli kjent med den større UNESCO-familien – hva kan vi lære av hverandre? Og hvilke verdier kan vi skape ved å samarbeide mer?**
Møt representanter fra UNESCO geoparker, UNESCO biosfæreområder og den immaterielle kulturarven i Norge

Daglig leder Kristin Rangnes, Gea Norvegica Geopark
Seniorrådgiver Tore Friis-Olsen, Forbundet Kysten
Prosjektleder Hildegunn Opdal, Nordhordland Biosfæreområde
Moderator: Avdelingsleder for verdensarv og formidling Kirsti Sæter, Rørosmuseum

11:00 Pause - 30 min

Workshops

1

Hva er et verdensarvsenter?

Sted: Schøsttuene

Oppmøte: utenfor Radisson Blue Royal Hotel

Møteleder: Marianne Nielsen, direktør Bymuseet i Bergen

Omvisning: Bli kjent med verdensarvstedet Bryggen og formidlingsaktørene, v/Knut Høiås (Bymuseet i Bergen) og Anders Botnen Dahlberg (Museum Vest)

Verdensarvsenter – hva skal til? Krav, erfaringer og muligheter.

Siri Kloster, fagdirektør i kulturmiljøavd., Klima- og miljødepartementet, Atle Omland, seniorrådgiver, Riksantikvaren og Gaute Sønstebø, seniorrådgiver, Miljødirektoratet

Museum og verdensarvsenter. Våre erfaringer.

Evelyn Johnsen, seksjonsleder, Bergkunst og verdensarv, Alta museum

Nærøyfjorden - på vei ut av startgropa.

Erling Oppheim, daglig leder, Nærøyfjorden verdsarvpark

Bryggen - et digitalt verdensarvsenter?

Elisabeth Bjørsvik, leder, Det Hanseatiske Museum og Schøsttuene

2

Verdiskaping og verdensarv

Sted: Bryggen Museum, Auditoriet

Oppmøte: utenfor Radisson Blue Royal Hotel

Møteleder: Styreleder Jan S. Dølør, Norges Verdensarv

Omvisning: Verdensarvstedet Bryggen – BergenByExpert

En bedriftseiers synspunkt.

Einar Børs, eier av Enhjørningsgården

Enhjørningen 40 år på Bryggen.

Øyvind Thorsen, sjef for restaurantene Enhjørningen og To Kokker

Bærekraftig utvikling og verdiskaping .

Anders Nyland, reiselivsdirektør, Visit Bergen

3

Restaureringsarbeid og håndverkstradisjon**Sted:** Pütterstuen**Oppmøte:** utenfor Radisson Blue Royal Hotel**Møteleder:** Bernt-Håvard Øyen, direktør, Stiftelsen Bryggen**Innledning:** Generell presentasjon om Stiftelsen Bryggen og istandsettingsarbeider, prinsipper etc.**Demonstrasjon på byggeplass 6a og 6b - tema gulv, laft og interiører.**

Stiftelsen Bryggen v/ Gunnbjørge Andersen Hole (restaureringsarkitekt),
 Martin Aavik (restaureringshåndverker), Sondre Andersen (restaureringshåndverker) og
 Nico Schwab (restaureringshåndverker)

Kaffipause og foredrag – Pütterstuen.

Stiftelsen Bryggen v/ Marius Røbech (restaureringshåndverker) og Bernt-Håvard Øyen (direktør)

Demonstrasjon riggskur – margkløyving.

Stiftelsen Bryggen v/ Inge Johan Børve (restaureringshåndverker) og
 Jostein Henriksen (restaureringshåndverker)

Demonstrasjon verksted, sagmare - saging og høvling.

Stiftelsen Bryggen v/ Marius Røbech (restaureringshåndverker), Tom Gangstøe (restaurerings-
 håndverker), Victor M. Tombre (restaureringshåndverker), Henrik B. Håland (lærling)

4

Verdensarvforvaltningen som fyrtårn**Sted:** Bryggens Museum, 2.etg**Oppmøte:** utenfor Radisson Blue Royal Hotel**Møteleder:** Marianne Knutsen, Byantikvaren i Bergen**Omvisning: Forvaltning av verdensarvstedet Bryggen.**

v/ Erlend Hofstad (Vestland fylkeskommune), Hanne-Merethe Moldung (Riksantikvaren),
 Marianne Knutsen (Byantikvaren i Bergen)

Fyrtårn i regional, nasjonal og internasjonal sammenheng.

Erlend Hofstad, Vestland fylkeskommune

Bryggen som fyrtårn for forskning og forvaltning - Grunnvannsprosjektet og miljøovervåking – kunnskapsutvikling og overføringsverdi.

Hanne Merete Moldung (Riksantikvaren)

Bryggen som fyrtårn for forvaltning og arealplanlegging.

- **KUVA og Buffersone:** Marianne Knutsen (Byantikvaren)
- **Verdensarvens rolle i arealplanleggingen – Bybaneprosjektet:**
 Karin van Wijngaarden (Plan og bygningsetaten)

5

Politisk Forum – en workshop for politikere på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå**Sted:** Radisson Blue Royal Hotel**Oppmøte:** Kongesalen**Møteleder:** Ordfører Eva Hove, Fjord kommune**Omvisning: Verdensarvstedet Bryggen.**

v/Prof. Geir Atle Ersland, Universitetet i Bergen og Ole Søre Eriksen, Riksantikvaren

11:30

For å ta vare på verdensarvverdiene trenger vi en kunnskapsbasert forvaltning av verdensarven. Hvilken kunnskap og forskning trenger vi?

Moderator: Jan S. Dølør, direktør ved Verdensarvsenter for bergkunst - Alta museum

Presentasjon av aktuelle forskningsprosjekter:

Erfaringer med tverrfaglig forskning i, med og for UNESCO Biosfæreområder

Ved UNESCO Chair professor Inger Elisabeth Måren, UiB

Fellesgodeprosjektet – bærekraftig besøksforvaltning i Verdensarvfjordene

Ved Partner og rådgiver, Ståle Brandshaug, 2469 Reiselivsutvikling

En stemme til sjøfuglene

Ved daglig leder Rita Johansen, Stiftelsen Vegaøyan Verdensarv

Paneldebatt

Med innledere og seniorrådgiver, Anne Nyhamar, Riksantikvaren

12:45

Oppsummering og veien videre

13:00

Lunch

